

180. rocznica urodzin Karola Olszewskiego

2026-01-30

29 stycznia minęła 180. rocznica urodzin Karola Olszewskiego, światowej sławy chemika i kriogenika, profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego. W Panteonie Narodowym w kościele Świętych Apostołów Piotra i Pawła przy grobie uczonego zapłonął znicz „Kraków pamięta”, złożony przez władze miasta Krakowa.

Karol Olszewski urodził się 29 stycznia 1846 r. we wsi Broniszów pod Tarnowem. W latach 1866-1871 studiował chemię na UJ. Następnie kontynuował naukę w Heidelbergu. Nominację na profesora nadzwyczajnego uzyskał w 1876 roku.

W 1883 roku, wspólnie z profesorem fizyki Zygmuntem Wróblewskim, rozpoczął badania nad skraplaniem tzw. gazów trwałych, otrzymując ciekły tlen, azot i tlenek węgla w stanie statycznym. W następnym roku dokonał skroplenia wodoru w stanie dynamicznym oraz wyznaczył jego parametry krytyczne. Sławę wybitnego kriogenika uzyskał dzięki badaniom nad skraplaniem i zestalaniem gazów oraz badaniem ich właściwości w niskich temperaturach.

Zajmował się również analizą wód mineralnych, studziennych i rzecznych dla Krakowa i okolic. Był chemikiem sądowym. Wspólnie z prof. Alfredem Obalińskim wykonał pierwsze na ziemiach polskich kliniczne zdjęcie rentgenowskie (1896 r.). Był kierownikiem I Zakładu Chemicznego UJ (1891-1915), członkiem Akademii Umiejętności w Krakowie i Praskiej Akademii Umiejętności, przewodniczącym III Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Akademii Umiejętności.

W okresie profesury Karola Olszewskiego chemia na Uniwersytecie Jagiellońskim osiągnęła światowy poziom, a on sam międzynarodową sławę. Był dwukrotnie nominowany do Nagrody Nobla w dziedzinie fizyki (1904 i 1913) oraz do Nagrody Nobla w dziedzinie chemii (1913).

W swoim testamencie zapisał 140 tys. koron na popieranie badań w dziedzinie niskich temperatur. Zmarł 25 marca 1915 r. w Krakowie.